

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูง
และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
The Development of Community-Based Learning Activity to Promote
Higher Order Thinking, Teamwork and Collaborative Competency
for Secondary School Students

อรธิดา ประสาร¹ วิมลวรรณ เปี่ยมจาด² เอกชัย ดวนใหญ่³
Ontida Prasarn, Wimonwan Piemjard, Ekkachai Duanyai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน 2. ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูง สมรรถนะการสื่อสาร และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม และ 3. ศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานของนักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 25 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 39 คน ครู 5 คน และผู้ปกครองนักเรียน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสัมภาษณ์สภาพบริบทฐานทุนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ด้านนักเรียน ครู และผู้ปกครอง 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์หอมแดง 3) แบบประเมินสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1.1) การศึกษาสภาพบริบท ฐานทุนการพัฒนา ด้านนักเรียน ครู และชุมชน ศึกษาความต้องการจำเป็นที่นำไปสู่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ 1.2) ศึกษาแบบปฏิบัติที่ดี 1.3) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 1.4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1.5) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู 2) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม พบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.66$) และการทำงานร่วมกับ

Received: 2022-03-20 Revised: 2022-04-29 Accepted: 2022-04-29

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: ontida2554@gmail.com

² ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร Supervisor, The Secondary Educational Service Area Office Sisaket Yasothorn

³ ครู โรงเรียนเบญจประชาสรรค์ Teacher, Benchaprachasan School

ผู้อื่น ($\bar{X} = 4.62$) 3) ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.597)

คำสำคัญ (Keywords): การเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน; สมรรถนะความคิดขั้นสูง; สมรรถนะการรวม
พลังทำงานเป็นทีม

Abstract

The objectives of this study were: 1. to develop the community-based learning activity for Secondary School Students, 2. to study the findings of community-based learning activity management for enhancing the higher order thinking, communicative competency, teamwork and collaborative competencies for Secondary School Students, and 3. to study Matayomsuksa 3 Students' satisfaction in learning activity management of community-based learning. The target group of this study were: 25 Lower Secondary School Students from different classes, 39 Upper Secondary School Students from different classes, 5 School teachers, and 12 Students' parents. The research instruments of this study were: 1) the Interview Form of condition in context-based condition for students' potential development, the students, the teachers, and the students' parents, 2) the Learning Activity Management Plan, Integrative Learning Unit titled "Shallot Product," and 3) the Evaluative Form of Higher order Thinking Competency, Teamwork and Collaborative Competency. The research findings found that: The development of community-based learning activity for Secondary School Students, learning activity development was implemented according to the following steps: 1.1) the context-based of development capital, the students, the teachers, and the community as well as the need leading to learning management design, 1.2) the best practice, 1.3) the design of integrative learning unit by using community-based, 1.4) the learning activity management, 1.5) the authentic learning assessment and learn according to their teaching professional learning community, 2) the findings of community-based learning activity management for enhancing higher order thinking, communicative competency, teamwork and collaborative competency for Secondary School Students were as follows: the critical thinking was in "the Highest" level ($\bar{X} = 4.55$), the creative thinking ($\bar{X} = 4.66$), and working with the others ($\bar{X} = 4.62$), 3) the Secondary School Students' satisfaction in community-based learning activity management, was in "High" level. ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.597)

Keywords: Community-based Learning; Higher Order Thinking Competency; Teamwork and collaboration competency

บทนำ (Introduction)

โลกในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2562-2642) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความผันผวนแปรปรวน ไม่มีความแน่นอน มีความซับซ้อน มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นมาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ จากสถานการณ์ที่ผ่านมา คือความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การเกิดโรค Covid-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นสภาวะปกติใหม่ (new normal) การเรียนรู้ในปัจจุบันต้องเตรียมนักเรียนในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คลุมเครือ ไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างแน่นอน มีความซับซ้อน ให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและเผชิญสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างดี (ศิษยา ขวมนมณี, 2562; โชติกา ใจทิพย์ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข, 2561; พัทธราภรณ์ ดวงชื่น, 2561 Laukkonen et al., 2019) การพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนเป็นความสามารถในการนำความรู้ทักษะ และเจตคติดีมาใช้ในการเผชิญสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ได้ และประสบความสำเร็จสมรรถนะเกิดจากทักษะที่ฝึกฝนบ่อย ๆ และประสบความสำเร็จ การใช้บ่อย ๆ ในหลากหลายสถานการณ์ การมีความรู้ สามารถลงมือทำลงมือปฏิบัติได้ และเกิดเจตคติที่ดี การใช้ทั้งความรู้ทักษะ และเจตคติในการแก้ไขปัญหาหรือการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (O'Sullivan & Burce, 2014; Caldwell, 2010) การพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนจึงต้องจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติ ผ่านกระบวนการคิด การลงมือทำ คิดอย่างใคร่ครวญ เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงกับนักเรียน พื้นที่การเรียนรู้เอื้อให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (วรรณดี สุทธินรากร และคณะ, 2564) ดังนั้นการเผชิญในสถานการณ์ในปัจจุบัน และอนาคตจำเป็นต้องมีสมรรถนะเพื่อดำรงชีวิตโดยรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่ยากจะคาดเดาได้อย่างมีความสุขและมีสมดุล ทั้งด้านสุขภาพ สติปัญญา อารมณ์และสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ระบุถึงสมรรถนะหลัก และสมรรถนะเฉพาะซึ่งสมรรถนะหลักเป็นสมรรถนะที่สามารถใช้ในทุกวิชา ไม่ยึดติดกับเนื้อหา เช่นสมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะรวมพลังทำงานเป็นทีม สมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน สมรรถนะเฉพาะเป็นสมรรถนะเฉพาะวิชา สมรรถนะที่จำเป็นในวิชานั้น ๆ สาระนั้น ๆ ที่ต้องฝึกฝนทักษะให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้มุ่งพัฒนาสมรรถนะหลัก ดังนี้ สมรรถนะการคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม 1) สมรรถนะการคิดขั้นสูงเป็นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีเหตุผลตัดสินใจอย่างรอบคอบอย่างเป็นเหตุเป็นผล เชื่อมโยงข้อมูล อย่างสร้างสรรค์ หาแนวทางการรู้ทางเลือกใหม่แก้ปัญหาที่ซับซ้อนอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิด

เชิงระบบ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา 2) สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม จัดระบบการทำงานของตนเองและผู้อื่น โดยใช้การทำงานเป็นทีมมีขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายตามแผนอย่างมีลำดับขั้นตอน มีภาวะผู้นำ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ รับฟังความคิดเห็น ประสานความคิดเห็นที่แตกต่างสู่การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาทำงานเป็นทีม รับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์จัดการความขัดแย้งในสถานการณ์ที่ยุ่งยาก ประกอบด้วย เป็นสมาชิกที่ดีและมีภาวะผู้นำ กระบวนการทำงานแบบร่วมมือ รวมพลังอย่างเป็นระบบ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งวรรณดี สุทธิธรากร และคณะ (2564) ระบุถึงสมรรถนะจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และส่วนที่สามารถสังเกตเห็นได้ยาก โดยความรู้ทักษะที่ผู้เรียนปฏิบัติได้เป็นส่วนที่สามารถมองเห็นสังเกตเห็นได้ชัดเจน ทักษะคิด ค่านิยม ความคิด แรงจูงใจ และแรงขับภายในมีความซับซ้อนต่อการรับรู้สามารถสังเกตเห็นได้ยากต้องใช้เวลาในการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะจึงจำเป็นต้องมีสถานการณ์ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เผชิญและประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และมีเจตคติที่ดี การพัฒนาทั้ง 3 ด้านนี้จึงมีความสำคัญและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานเป็นแนวทางในการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนเป็นการบูรณาการเนื้อหาเชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติเป็นฐานให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู และคนในชุมชน (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2564) การจัดการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานมีกลยุทธ์ ดังนี้ การให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ การศึกษา การศึกษาความเป็นพลเมือง การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้โดยใช้สถานที่ที่เป็นฐาน การเรียนรู้โดยการบริการบูรณาการระหว่างการใช้บริการชุมชนกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร และการบูรณาการโดยใช้การทำงานเป็นฐาน ซึ่งการเรียนรู้ที่นักเรียนลงพื้นที่ชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน การเรียนรู้จากสถานที่จริง มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน สร้างความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และการบูรณาการ (วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, 2561)

ปัจจุบันกำลังมีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้สามารถเผชิญสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคตโดยมีทัศนคติและเจตคติที่ดีได้อย่างไม่ย่อท้อและประสบความสำเร็จ ซึ่งการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานเป็นการส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูงและสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาของโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กที่มีนักเรียนจบการศึกษาแล้วต้องกลับมาพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยเริ่มต้นในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และชุมชน ให้ความสำคัญโดยนำสถานการณ์รอบตัวของนักเรียนมาใช้เป็นสื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยโดยทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อนำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาสมรรถนะความคิดขั้นสูงและสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม โดยใช้จุดเด่นบริบทของชุมชนคือการปลูกและแปรรูปหอมแดงมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นแนวทางนำร่องการจัดการศึกษาของ

โรงเรียนในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้เนื้อหาในชุมชนและบริบทของชุมชน ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และเกิดเจตคติ โดยสามารถปรับใช้ได้ในชีวิตจริง และในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน วงจรวิจัย PAOR ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นวางแผนการปฏิบัติ (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตกิจกรรมของการปฏิบัติ (Observation) สะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection)

2. กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน ได้แก่

- 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละชั้นเรียน จำนวน 25 คน
- 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละชั้นเรียน จำนวน 39 คน
- 3) ครูของโรงเรียนมีจำนวน 5 คน
- 4) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 12 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีชุมชนเป็นฐาน ได้แก่

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 39 คน ที่เรียนหน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่มีชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ผลิตภัณฑ์หอมแดง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 โดยมีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 10 สัปดาห์ ซึ่งดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สอนในรายวิชาบูรณาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์สภาพบริบทฐานทุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ด้านนักเรียน ด้านครู และด้านผู้ปกครอง ข้อคำถามแบบมีโครงสร้างโดยหาค่าความเหมาะสมของข้อคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์หอมแดง ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) แบบประเมินสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเตรียมข้อมูลชุมชนและโรงเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทางสังคมของบุคคลในชุมชน สถานการณ์ปัจจุบันในชุมชนโดยการพูดคุยไม่เป็นทางการ และสังเกตพฤติกรรมให้ทราบบริบทพื้นฐานของชุมชน

2) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มนักเรียน ครู และผู้ปกครอง การสัมภาษณ์จะใช้คำถามที่เหมือน ๆ กันเพื่อให้แน่ใจว่าความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับไม่ใช่ผลสืบเนื่องมาจากการตั้งคำถามที่แตกต่างกัน

3) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่มีชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ผลิตภัณฑ์หอมแดง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 จำนวน 10 สัปดาห์

4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สะท้อนผลการเรียนรู้ ระหว่างครู และนักเรียน

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับครู

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

1) วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพบริบท พื้นฐานโดยการการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์แบบอุปมาน การสรุปข้อมูลจากปรากฏการณ์ในชุมชน

2) วิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีมของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติภาระงาน ชิ้นงานของนักเรียน และการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์แบบอุปมาน การสรุปข้อมูลจากปรากฏการณ์ในชั้นเรียน

3) วิเคราะห์ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research results)

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามที่ระบุในจุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะความคิดขั้นสูง สมรรถนะการสื่อสาร และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.1 ศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ครู และชุมชนการศึกษาสภาพ
บริบทฐานทุน ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านนักเรียน

ผลการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 25 คน นักเรียนมี
ความสามารถด้านกีฬา ศิลปะ นักเรียนมีความคาดหวังเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
คือการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอยากให้มีทุนสนับสนุนการเรียนต่อในระดับที่
สูงขึ้น มีความใฝ่ฝันอยากเป็น ทหาร ตำรวจ พยาบาล คุณครู นักกีฬา ช่างยนต์ นักมวย นักออกแบบ
สร้างสรรค์ และเกษตรกรขายหอมแดง

ผลการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 39 คน นักเรียนมี
ความสามารถในด้านกีฬา ความรู้ทางภาษาต่างประเทศ ศิลปะ ดนตรี ร้องเพลง ความรู้เกี่ยวกับ
หุ่นยนต์ สนใจในการอ่านหนังสือ มีความคาดหวังเมื่อจบการศึกษาจะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
เข้าสู่ตลาดแรงงาน ความคาดหวังของครอบครัว โรงเรียน และชุมชนสำหรับนักเรียน คือ มีความรู้
ความสามารถและสามารถนำความรู้ไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีงานทำที่ดีหลังจบการศึกษา
มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในอนาคต ครอบครัวสนับสนุนทุนทรัพย์และกำลังใจในการศึกษา นักเรียน
ให้ความสนใจในการรับราชการ หมอ ทหาร ตำรวจ และงานราชการที่มั่นคง นักเรียนส่วนใหญ่
ให้ความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร ออกแบบกราฟฟิก นักมวย ช่างซ่อมรถ
พนักงานบริษัท ผู้กำกับภาพยนตร์ นักกีฬา นักเรียนจำนวน 2 คนให้ความสนใจกำลังตัดสินใจใน
การใช้ชีวิตในอนาคต

สิ่งที่นักเรียนระดับมัธยมต้นสนใจอยากเรียนรู้ในชุมชน คือ เรื่องการปลูกหอมแดง การทำ
การเกษตร การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงไหม เลี้ยงไก่ และขับรถไถนา

สิ่งที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสนใจเรียนรู้จากชุมชน คือ การทำเกษตรกรรม
การปลูกหอมแดง การเลี้ยงปลา การเลี้ยงวัว การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำเครื่องดนตรีโหวด
การทำไม้กวาดทางมะพร้าว การทำกระชังปลา การทำวาวว ศึกษารายร่วมกันในชุมชน
การประกอบอาชีพของคนในชุมชน

ปัญหาอุปสรรคในการเรียนของนักเรียน คือ ยังไม่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุม
นักเรียนยังใช้งานเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ไม่คล่องอาจเนื่องจากมีจำนวนจำกัดของ
คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนรู้ นักเรียนไม่กล้าแสดงออกไม่กล้าตอบคำถาม การคิดวิเคราะห์ แต่เมื่อ
มีการสร้างความสนใจนักเรียนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นสื่อและ
กิจกรรมการเรียนรู้จึงมีความสำคัญในการสร้างแรงขับเคลื่อนในการเรียนรู้

2) ด้านครู

ครูของโรงเรียนมีจำนวน 15 คน ผู้อำนวยการ 1 คน รวมจำนวน 16 คน จากการ
สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ จุดเด่นของโรงเรียนคือ สภาพแวดล้อม ชุมชนรอบบริเวณโรงเรียน
สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนในทุกกิจกรรม ครูและชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนา
ศักยภาพของนักเรียน โดยเฉพาะด้านอาชีพและกีฬา และโรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก

รัฐบาล โรงเรียนมีความมั่นคงทางอาหารเนื่องจากปรับเปลี่ยนบริเวณโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการปลูกผัก การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เป็นแหล่งอาหารของโรงเรียน คุณภาพของนักเรียนสามารถสอบผ่านผลการทดสอบระดับชาติตามที่กำหนด และโรงเรียนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการทรัพยากรของโรงเรียน ครูมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะโดยการนำมาใช้ในชีวิตจริงและสอดคล้องกับชุมชน ด้านวิชาการมีการจัดรายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยมีการบูรณาการชุมชนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะการเกษตร เช่น การปลูกพืช หอมแดง กระเทียม พริก ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา หลักสูตรแกนกลางฯ คือมีเนื้อหาบางประเด็นไม่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น และเน้นการเรียนรู้เนื้อหาจนทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์และทักษะที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นักเรียนมีการเรียนแยกสาย ครูบางท่านจบมาและสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงกับที่จบมา

3) ด้านชุมชน

ประวัติชุมชนที่ตั้งของโรงเรียน คือ บ้านเห็ดผึ้ง หนองก้าม เดิมเรียกบ้านหมากแมวถือกำเนิดมาจากการอพยพของชาวบ้านมาจากเขตต่าง ๆ บ้านเห็ดผึ้งหนองก้ามได้เกิดจากการปลูกเถียงนาขึ้นเพื่อเฝ้าข้าวในช่วงฤดูทำนาในเขตหนองก้าม หลังจากนั้นในเขตบ้านหมากแมวได้เกิดความแห้งแล้งขึ้น ชาวบ้านจึงตัดสินใจย้ายมาอยู่ที่นาหนองก้าม (บ้านเห็ดผึ้งหนองก้ามปัจจุบัน) ซึ่งแต่เดิมมีครอบครัวก่อตั้งประมาณ 12 ครอบครัว และได้ขยายอาณาเขตเพิ่มจำนวนสมาชิกต่อมาเรื่อย ๆ จนกลายมาเป็นหมู่บ้านในปัจจุบัน อาชีพของบุคคลในชุมชน คือ เกษตรกร ทำนา ปลูกหอมแดง กระเทียม ทำไร่พริก จุดเด่นของชุมชน คือ การปลูกหอมแดง กระเทียม พริก และข้าวหอมมะลิ

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองอยากให้บุตรหลานเรียนจบในระดับชั้นที่สูงขึ้น ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการใช้ชีวิต มีงานทำ ลูกหลานสามารถเลือกอาชีพตามความต้องการของตนเองสามารถหาเลี้ยงชีพตนเองได้ในอนาคต นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นใน 2 มุมมอง ดังนี้ กลุ่มที่หนึ่งผู้ปกครองอยากให้ลูกหลานสืบทอดอาชีพในชุมชน คือ การทำเกษตรกรรม ปลูกหอมแดงให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและมีราคาสูง กลุ่มที่สอง ผู้ปกครองอยากให้ลูกหลานเป็นคนดี มีความรู้ มีวุฒิภาวะ มีงานทำ มีอาชีพที่มั่นคงและสามารถช่วยเหลือตัวเองในอนาคตได้ ความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อโรงเรียน คือ ต้องการให้โรงเรียนนำสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ เช่น ทักษะการประกอบอาชีพที่มีในชุมชนมาพัฒนาให้กับผู้เรียน อยากให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้นโดยการพบปะระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับผู้คนในชุมชน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพิ่มมากขึ้น

1.2 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ดำเนินการ ดังนี้

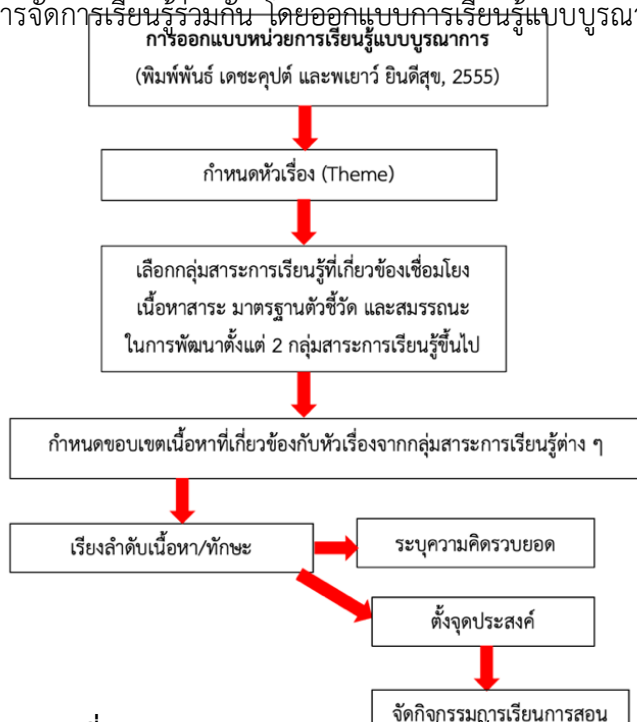
1.2.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ ศึกษาสภาพบริบทฐานทุน

การพัฒนา ด้านนักเรียน ด้านครู และด้านชุมชน และศึกษาจากแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) คือ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ศึกษาปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ครูมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังแผนภาพที่

1

แผนภาพที่ 1 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ที่มา: (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียรว่า ยินดีสุข, 2555)

ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร บริบทข้อมูลความต้องการพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพ นักเรียนจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่มีชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ผลิตภัณฑ์หอมแดง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 โดยมีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 10 สัปดาห์

1. สร้างแรงบันดาลใจ สำรวจพื้นที่ วางแผนร่วมกันในการสำรวจพื้นที่การปลูกหอมแดง
2. สำรวจเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ปัญหาในการปลูกหอมแดง สรุปปัญหา และสร้าง

Time Line ในการปลูกหอมแดง

3. ศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้หอมแดงเป็นวัตถุดิบ การถนอมหอมแดง การสร้างมูลค่าหอมแดงจากการแปรรูป

4. นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ร่วมแลกเปลี่ยนและสะท้อนผลการศึกษา

5. ลงมือปฏิบัติการแปรรูปหอมแดงจากการศึกษาค้นคว้า และสะท้อนผลการปฏิบัติ

6. แก้ไข ปรับปรุงผลิตภัณฑ์การแปรรูปหอมแดง และสะท้อนผลการปฏิบัติ

7. ออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ วางแผนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่ม

8. นำเสนอผลการปฏิบัติ ร่วมสะท้อนผลการนำเสนอ

9. ถอดบทเรียนร่วมกันในชั้นเรียน

10. แสดงผลงาน

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีชุมชนเป็นฐานที่ส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตาราง 1.1 การวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนจำนวน 39 คน

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ			
1. นักเรียนมีการตั้งคำถามที่น่าสนใจ ตั้งคำถามเมื่อมีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ เมื่อมีข้อมูลที่สงสัย	4.77	.427	มากที่สุด
2. นักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ (ใช้การสื่อสาร การค้นคว้าข้อมูล การคาดคะเนคำตอบ)	4.59	.549	มากที่สุด
3. นักเรียนมีทักษะในการใช้เหตุผล	4.64	.584	มากที่สุด
4. นักเรียนมีทักษะการประเมินข้อมูล การจำแนก การเปรียบเทียบ	4.62	.544	มากที่สุด
5. นักเรียนมีทักษะในการเลือกการตัดสินใจ	4.51	.721	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
6. นักเรียนมีการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ได้เหมาะสม	4.44	.641	มาก
7. นักเรียนมีการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	4.33	.772	มาก
8. นักเรียนมีการสรุป ตัดสินใจ เลือกโดยมีหลักเกณฑ์อธิบาย	4.44	.598	มาก
9. นักเรียนมีการตัดสินใจหรือสรุปบนฐานของคุณธรรม	4.54	.682	มากที่สุด
ประโยชน์ของชุมชน ข้อเสนอเป็นที่ยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.67	.577	มากที่สุด
10. นักเรียนมีทักษะในการนำเสนอโดยใช้วิธีการที่น่าสนใจ			
รวมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.55	.563	มากที่สุด
ความคิดสร้างสรรค์			
11. นักเรียนมีการระดมสมองในการกิจกรรมที่เรียนรู้	4.82	.389	มากที่สุด
12. นักเรียนสร้างสรรค์สิ่งที่แปลกใหม่ในกิจกรรมที่เรียนรู้อยู่เสมอ	4.69	.468	มากที่สุด
13. นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์	4.64	.537	มากที่สุด
14. นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบต่อการประเมินแนวคิด	4.59	.549	มากที่สุด
15. นักเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนางานในเชิงสร้างสรรค์	4.56	.680	มากที่สุด
รวมความคิดสร้างสรรค์	4.66	.572	มากที่สุด
การทำงานร่วมกับผู้อื่น			
16. นักเรียนมีวิธีการสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.59	.595	มากที่สุด
17. นักเรียนเปิดใจกว้างและยอมรับมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ ๆ	4.54	.682	มากที่สุด
18. นักเรียนมีความเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นงาน	4.67	.478	มากที่สุด
19. นักเรียนสามารถนำข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาปรับปรุง พัฒนา	4.67	.621	มากที่สุด
20. นักเรียนยอมรับข้อเสนอแนะจากผู้อื่นอย่างใจกว้าง	4.67	.577	มากที่สุด
รวมการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.62	.660	มากที่สุด
รวม	4.60	.594	มากที่สุด

จากตารางที่ 1.1 ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 39 คน ประเมินโดยผู้สอน พบสมรรถนะในการเรียนรู้ของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=0.594) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีดังนี้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D.=0.563) การคิดสร้างสรรค์อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D.=0.572) การทำงานร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D.=0.660)

นอกจากนั้นยังมีการสะท้อนผลจากการเรียนรู้ของนักเรียนในรูปแบบการนำเสนอโครงการในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหอม เช่น การแปรรูปแยมหอม การแปรรูปหอมเจียว นักเรียนบูรณาการองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เกษตร ศิลปะ การทำอาหาร ทดลองผลิตภัณฑ์แปรรูปด้วยสูตรต่าง ๆ และวิธีการเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารปรุงแต่ง หลังจากนั้นมีการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า ด้านเศรษฐศาสตร์ก็ต้องประยุกต์องค์ความรู้ร่วมด้วยเช่นกัน ซึ่งการสะท้อนผลทำให้พบว่า การบูรณาการการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนครูไม่สามารถยึดยึดความรู้หรือความสนใจให้กับนักเรียนโดยตรง ครูมีหน้าที่ตั้งคำถามกระตุ้น และจัดหาสื่อ สถานการณ์ในการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการค้นคว้า การคิดหาคำตอบของนักเรียน ครูต้องมีความรู้ค่อนข้างเยอะหากมีครูหลายคนจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมาก

แนวความคิดพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมนี้ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเข้าใจในเหตุและผล การสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ การคัดเลือกข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ การตั้งคำถามสำหรับผู้สอนและการตั้งคำถามของนักเรียน การนำเสนอผลการศึกษา การลงพื้นที่จริงเพื่อการเรียนรู้ที่ได้รับประสบการณ์ตรง และการออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินการเรียนรู้ในระหว่างการเรียนรู้มีความสำคัญกับผู้สอนมาก และประเมินจากผลงานของนักเรียนซึ่งอาจจะเกิดจากการทดลองและปฏิบัติซ้ำในหลาย ๆ ครั้ง

ภาพที่ 1 แปรงหอมทรัพยากรในชุมชน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากการสอบถามนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตาราง 1.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจำนวน 39 คน

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนสงสัย กระตุ้นให้ตั้งคำถาม	4.68	.474	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนได้การแสวงหาความรู้ (ใช้การสื่อสาร การค้นคว้าข้อมูล การคาดคะเนคำตอบ)	4.78	.480	มากที่สุด
3. ครูคอยให้คำปรึกษาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด	4.60	.591	มากที่สุด
4. นักเรียนได้เลือก ได้ตัดสินใจ วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์	4.40	.632	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้มีการคิดแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการ ที่หลากหลาย	4.40	.591	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.43	.501	มาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ ในสถานการณ์จริง	4.50	.599	มาก
8. มีการสะท้อนผลการเรียนรู้ และประเมินผลงานสม่ำเสมอ	4.50	.641	มาก
9. นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนองานด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย	4.43	.636	มาก
10. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ชิ้นงานของ ตนเอง และกลุ่ม	4.25	.670	มาก
รวม	4.50	.597	มาก

จากตารางที่ 1.2 ตารางวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตอบแบบสอบถามโดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 39 คน จากตารางพบว่าภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.597)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามจุดประสงค์การวิจัย ซึ่งผลการวิจัยที่ศึกษามีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์และสนับสนุนผลการวิจัย อภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาที่สะท้อนสู่ความสำเร็จในการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2555) ระบุว่าเป็นการหลอมรวมประสบการณ์ความรู้จากหลากหลายสาขาวิชาบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่องและเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต เช่น การบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ การบูรณาการระหว่างความรู้และการปฏิบัติ การบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนรู้ในโรงเรียนกับสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวัน การบูรณาการระหว่างเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ นอกจากนั้นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสำคัญสำหรับครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตามที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2561) ระบุขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตอนวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหาตามมาตรฐานตัวชี้วัดหลักสูตร 2) ขั้นตอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนปฏิบัติและสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้และบันทึกการจัดกิจกรรม 4) ขั้นตอนสะท้อนความคิดร่วมกันสะท้อนจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา อุปสรรค และเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา 5) ขั้นตอนปรับปรุงใหม่ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยยกระดับพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การทำงานเป็นกลุ่มแบบรวมพลังทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของผู้เรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา

ผลการวิจัยมีความสัมพันธ์กับงานวิจัยของประสิทธิ์ ตึกขาว และคณะ (2564) ที่ระบุเกี่ยวกับแนวคิดมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในพื้นที่ชุมชน การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน กลุ่มคนในชุมชน ใช้หลักพื้นฐาน 5 ประการ คือ 1) สถานการณ์และการแก้ปัญหา 2) ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ 3) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) การให้คำแนะนำ การโค้ช 5) การร่วมมือกันแก้ปัญหา นอกจากนั้นมีรูปแบบการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนที่สนับสนุนแนวคิดในการศึกษา ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 2 การสร้างสรรค์ร่วมคิด ขั้นที่ 3 ประดิษฐ์นวัตกรรม ขั้นที่ 4 นำประสบการณ์มาสื่อสาร ซึ่งสนับสนุนผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนภายใต้สถานการณ์ในชุมชน ผ่านการลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมนำแนวคิดนำความรู้ประยุกต์ใช้ประโยชน์สำหรับตนเองและชุมชน การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสัมพันธ์กับผลการวิจัยของ ศิริธรรมา สุนทรวิสัย และปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ (2564) ที่ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และสัมผัสชุมชน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่านิยมในระดับมากที่สุด ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานพัฒนาผู้เรียนให้ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการศึกษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นอกจากนั้นยังเชื่อมโยงกับผลการวิจัยของวิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561) ที่ระบุว่าการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกระตุ้นและท้าทายความสามารถของผู้เรียนในการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยนำกระบวนการเรียนรู้ สถานการณ์จากชุมชน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในชุมชนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้สอน และคนในชุมชน และใช้การประเมินผลการ

เรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง และการวิจัยของดิษยุทธิ์ บัวจุม และคณะ (2557) ที่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีการศึกษาศักยภาพของชุมชน มีความร่วมมือจากคนในชุมชนร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา ศึกษาความต้องการในการพัฒนาอาชีพของผู้เรียน ผู้ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นำหลักสูตรไปใช้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการประเมินผลงาน ทักษะการปฏิบัติงาน และการวิจัยของประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2558) ที่ระบุรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน จำเป็นต้องประกอบด้วย 7 ขั้นตอน 1) วิเคราะห์หลักสูตร 2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 3) กำหนดรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ 4) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 5) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 6) จัดการเรียนรู้ 7) ประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีชุมชนเป็นฐานส่งเสริมสมรรถนะความคิดขั้นสูง และสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสัมพันธ์กับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช, (2556) และ Gray & MacBlain (2015) ที่ระบุว่าการเรียนรู้เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากประสบการณ์ของบุคคลในการเรียนรู้ทำให้มีการเพิ่มสมรรถนะ และเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองในอนาคต นอกจากนั้นการเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เป็นพลวัตร่วมกันระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลใช้ประสบการณ์ในการสังเกต การคิดการลงมือปฏิบัติในการเรียนรู้ และสัมพันธ์กับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ระบุถึงคุณค่าที่แท้จริงของการเรียนรู้ คือคุณภาพที่อยู่ภายในคือคุณภาพความเป็นมนุษย์ ความรู้มีอยู่มากมายอาจไม่จำเป็นเท่าใดนัก ทักษะบางอย่างอาจมีไม่เพียงพอในการใช้ในอนาคต คุณภาพความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วย ความรัก ความเมตตา ความกล้าหาญ ความสามารถในการเปิดรับมุมมองใหม่ ๆ รวมทั้งการมีสติและความสงบภายในจิตใจ ดังนั้นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ในอนาคตที่เป็นปัจจัยทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้มีดังนี้ 1) การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า 2) ความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาความรู้ให้มีความทันสมัย และ 3) วิธีการแสวงหาความรู้ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาเชิงอนาคตการเรียนรู้ในอนาคตจึงมีความจำเป็นที่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ที่มีคุณภาพ ความคิดสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญ และการแสวงหาความรู้โดยใช้การคิดวิเคราะห์มีความจำเป็นในการเลือกข้อมูลที่มีอยู่มากมาย การคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย สัมพันธ์กับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามที่ ทิศนา ขัมมณี (2563) และพาสนา จุลรัตน์ (2563) ระบุว่าผู้เรียนลงมือกระทำ ค้นคว้าแสวงหาความรู้ เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ควบคุมการเรียนรู้ ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเรียนรู้ข้อมูลใหม่จากแหล่งต่าง ๆ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้ใหม่ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องร่วมคิด ใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกันในการคิดการปฏิบัติ มีการสื่อสารซึ่งกันและกัน ผ่านการเชื่อมโยงกิจกรรมที่คล้ายกับชีวิตจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สิ่งที่คุณเรียนรู้อาจสามารถเชื่อมโยงและนำไปใช้ได้และเป็น

สิ่งที่ผู้เรียนให้ความสนใจให้ความสำคัญ การจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์จริงใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ที่เกิดมาจากการเข้าใจอย่างแท้จริงมากกว่าความรู้ที่เกิดจากเพียงการจดจำ

นอกจากนี้มีความสัมพันธ์กับผลการวิจัยของอังคณา อ่อนธานี (2564) ที่ระบุถึงการส่งเสริมการคิดขั้นสูงสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนา คือ 1) ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของครูในการจัดการเรียนรู้การคิดขั้นสูง

2) วิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ 3) ให้ความสำคัญมีอรรถประโยชน์พัฒนาวัฒนธรรมร่วมกัน 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน ทำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional Learning Community : PLC) สัมพันธ์กับผลการวิจัยของ คุณาธิป จำปานิล และ อนุวรรต ประเสริฐเจริญสุข (2560) ที่ระบุว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรมระดับบุคคลที่สำคัญ คือ ด้านการทำงานเป็นทีม การวิจัยของธีรวิทย์ ถังคุบุตร (2561) ที่ทำการศึกษารูปแบบการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนแบบโครงงานเป็นฐานสามารถเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้โครงงานตามสนใจของผู้เรียน มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าที่กระตือรือร้นใช้การคิดขั้นสูงร่วมวางแผน ค้นคว้า และเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานได้บูรณาการให้ผู้เรียนได้ทำโครงงานจึงส่งผลต่อการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนเช่นเดียวกัน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชุมชนเป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนมีความพึงพอใจในอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสนับสนุนการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ที่วิเศษ วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2561) ระบุว่า “พื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) เป็นของผู้เรียน” แรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากภายในตัวของผู้เรียนจะช่วยให้ประสบความสำเร็จ ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจผู้เรียนแต่ละบุคคลและสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการและความสนใจจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจภายใน ซึ่งมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยความสนใจ ตื่นเต้น ทำทาย กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระ สมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีอิสระเสรีภาพในการคิดมีพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นรับผิดชอบในการเรียนของตนเองให้ประสบความสำเร็จ และมีส่วนร่วมในการสะท้อนการคิด การปฏิบัติ ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ และสอดคล้องกับแนวคิดที่สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553) ระบุเกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน เป็นความต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่ต้องการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ความอยากรู้อยากเห็นเป็นแรงจูงใจภายในที่อยากจะค้นคว้าสำรวจสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสนใจความกระตือรือร้น เช่น การมีพฤติกรรมด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อม มีความอยากรู้อยากเห็น เสาะแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ด้วยการสำรวจสิ่งแวดล้อม และความเพียรพยายามในการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและทำทาย

ผู้เรียนส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจภายใน และสัมพันธ์กับผลการวิจัยของदाराररण รองเมือง (2562) ที่ระบุผลการศึกษว่าหากมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ที่ดี มีความสุข มีความกระตือรือร้น ส่งผลต่อการมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี และส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาเปรียบเทียบฐานทุนการพัฒนา ด้านนักเรียน ด้านครู และด้านชุมชน ควรใช้การศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อยในการศึกษาเพื่อเป็นการยืนยันและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นบริบทความต้องการของชุมชนจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.2 การทำงานร่วมกันระหว่างครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อครอบคลุมเนื้อหาสาระ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงมีความจำเป็นต้องระดมความคิดเห็นและวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การอบรมและให้ความรู้และฝึกปฏิบัติแก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตรฐานสมรรถนะ)

2.2 การทำวิจัยการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตรฐานสมรรถนะ)

เอกสารอ้างอิง (References)

- คุณาธิป จำปานิล และณอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2560). ศึกษาปัจจัยพหุระดับด้านนวัตกรรมที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11(3), 25-35.
- โชติกา ใจทิพย์ และกฤษดา เขียววัฒนสุข. (2561). ศักยภาพของผู้นำองค์กรธุรกิจในสถานการณ์โลกที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 7(1), 1-14.
- दाराररण รองเมือง. (2562). บรรยาการการเรียนรู้ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและสาธารณสุขภาคใต้*. 6(1), 167-177.
- ดิษยุทธิ์ บัวจุม, อังคินันท์ อินทรกำแหง, พรณิ บุญประกอบ และสุภาพร ณะชานันท์. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างความเข้าใจ และ

- ทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนพะเนงวิทยา. วารสารพฤกษศาสตร์. 20 (2), 19-36.
- ทิตนา แคมมณี. (2563). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 24. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2564). กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: บทสะท้อนจากประสบการณ์และการเรียนรู้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน. 2(3), 78-85.
- ประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2558). การวิจัยและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหาร จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา. 12(58), 185-193.
- ประสิทธิ์ ดีกขาว, ดนุลดา จามจุรี และศิริยุภา พูลสุวรรณ. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารศิลปการจัดการ. 5(3), 718-732.
- พัชรารณ ดวงชื่น. (2561). ผู้นำองค์กรในโลก VUCA. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน. 24(3), 450-458.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับPLCเพื่อการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2555). สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณดี สุทธินรากร, ภูเรศ อับดุลสตา และสมเกียรติ สุทธินรากร. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย. สำนักพิมพ์สยาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร. เอส.อาร์.พรินติ้ง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. ตาต้า พับลิเคชั่น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง. อาร์ แอนด์ พรินท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2561). ขอบฟ้าใหม่แห่งการเรียนรู้สู่การสร้างสรรค์อนาคต. จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 11(3), 179-191.
- ศิริภา สุนทรวีชัย และปิยลักษณ์ โพธิวรรณ. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 18(3), 23-32.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อังคณา อ่อนธานี. (2564). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูง
สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 23(4), 406-418.
- Caldwell, R. (2010). Are HR business partner competency models effective?. *Applied HRM Research*, 12(1), 40-58.
- Colby, Rose L.(2017). *Competency-Based Education*. Harvard Education Press: Kindle Edition.
- O’Sullivan, N., & Burce, A.. *Teaching and learning in competency-based education*. In The Fifth International Conference on e-Learning (eLearning-2014).
- Shetty, Abhishek. (2015). *Competence*. Consilience Publishing: Kindle Edition.

